

ДИСТАНЦІЙНЕ НАВЧАННЯ. НОВІ ВИКЛИКИ ЧАСУ**ВОІНОВ О.П., ЕЛЬКІН Ю.Г.***Одеська державна академія будівництва та архітектури, м. Одеса, Україна*

Сучасні високі вимоги до рівня знань, одержуваних студентами у закладах вищої освіти України, стрімкий розвиток інформаційних технологій, появлення нових методик навчання, стандартизація програм вищої освіти в різних країнах світу - все це вимагає ретельного перегляду традиційних підходів до системи навчання, яка повинна максимально використовувати доступні телекомунікаційні, інформаційні та педагогічні технології.

Останнім часом в вітчизняну сферу вищої освіти здійснюється активне впровадження сучасних інформаційних технологій, поширюються нові форми ведення освітнього процесу і, перш за все, дистанційне навчання - форма навчання з використанням комп'ютерних і телекомунікаційних технологій, яка забезпечує інтерактивну взаємодію викладачів та студентів і самостійну роботу з матеріалами інформаційної мережі.

У 2020 році, у зв'язку з пандемією коронавірусу, в Україні було введено карантинні обмеження в закладах вищої освіти. Міністерство освіти і науки України рекомендувало проводити заняття в режимі дистанційного навчання та при сприятливій епідеміологічній обстановці додавати окремі очні форми навчання [1].

Оскільки карантинний режим ще зберігається, актуальним є аналіз більш ніж річного досвіду впровадження дистанційного навчання в закладах вищої освіти та розробка рекомендацій щодо його удосконалення, з метою врахування помічених недоліків і підвищення його ефективності.

У значної частини викладачів, які під час карантину зберігали високу якість навчального процесу, підготовка до он-лайн занять займала набагато більше часу, ніж раніше. Основна проблема полягала в тому, що більшість викладачів не мають досвіду і навичок, необхідних для роботи зі студентами в новому форматі. Інша частина викладачів замість дистанційного навчання перевела навчальний процес в формат самостійної роботи студентів. Були і такі, які перевели спілкування зі студентами в письмовий формат, давши їм безліч письмових завдань. Деякі викладачі пропонували студентам конспектувати матеріал з підручника, хоча механічне дублювання інформації є найменш ефективним методом запам'ятовування інформації, не дозволяє критично осмислювати прочитане. Викладачі повинні підвищувати рівень своєї викладацької майстерності, заклади вищої освіти – методично та інформаційно підтримувати їх в цьому, а студенти - створювати на це попит [2].

Ще однією проблемою, яку актуалізував карантин, є недотримання академічної доброчесності. Дослідження показало, що чимало українських студентів списують на іспитах, копіюють готові письмові роботи з Інтернету, фальсифікують дані. У дистанційному режимі з'явилися можливості більш активного використання плагіату. Тому закладам вищої освіти слід особливо ретельно формувати відповідну академічну культуру студентства.

Карантинний режим підняв ще багато складних питань у вищій освіті. І для того, щоб перетворити проблеми в можливості, заклади вищої освіти мають фіксувати і аналізувати як недоліки, так і позитивну практику, обмінюватися досвідом з іншими закладами вищої освіти, під час канікул налагоджувати процес дистанційного навчання, пильно стежити, наскільки ефективно вони його реалізують, у тому числі отримуючи високоякісний зворотний зв'язок і від викладачів, і від студентів.

Сьогодні до широкого впровадження дистанційного навчання змушують обставини, хоча воно збільшує доступність освіти в цілому, а доповнене до очного навчання, разом з ним може увійти в наше майбутнє. Але для цього вже сьогодні необхідно активно працювати над засвоєнням уроків використання дистанційного навчання і забезпечити високу його якість [3].

Для успішного подолання періоду карантину, враховуючи одержаний досвід, при дистанційному навчанні студентам можна рекомендувати дотримуватися наступних порад.

Кожному студенту необхідно скласти графік виконання завдань з дистанційного навчання та його дотримуватися, а особистими справами займатися тільки після рішення навчальних питань. Важливо підтримувати робочу атмосферу та належний режим праці під час занять.

У відповідності до графіку очної роботи викладачів, зустрічатися з ними в міру необхідності для консультацій і здачі академічних заборгованостей.

Весь вільний від навчання час важливо присвячувати саморозвитку. За допомогою Інтернет-порталів здобувати нові знання і навички з актуальних напрямів.

Викладачам, адміністраторам і організаторам навчального процесу в закладах вищої освіти важливо при організації дистанційного навчання враховувати перш за все наступне.

На власному офіційному сайті закладу освіти, у розділі «Графік навчального процесу під час карантину», має бути розміщено вичерпну інформацію для студентів щодо організації навчальних занять і самостійної роботи.

Викладачам важливо шукати нові, інноваційні підходи до забезпечення високого рівня викладання, підвищувати професійну компетентність, вивчати методику проведення лекцій і практичних занять он-лайн.

Важливо використовувати всі доступні можливості технологій дистанційного навчання, засоби, сервіси для забезпечення його максимальної ефективності, веб-ресурси навчальних дисциплін. Серед них особливу увагу слід приділяти документам планування навчального процесу; відео- та аудіозаписам лекцій, лабораторних, практичних занять; мультимедійним матеріалам; віртуальним лабораторним роботам; віртуальним тренажерам; пакетам тестових завдань для проведення контрольних засобів; ігровим інтерактивним завданням; електронним бібліотекам; дистанційному курсу, що об'єднує зазначені вище веб-ресурси навчальної дисципліни єдиним педагогічним сценарієм [3].

Під час «живого» он-лайн спілкування, коли проходить відеоконференція або відбувається комунікація в текстовому, голосовому аудіо- або відеочаті, важливо скористатися наявними можливостями діалогу і забезпечити постійний зворотний зв'язок зі студентами, регулярний моніторинг, аналіз та корекцію їх роботи на веб-платформі.

У віддаленому офлайн режимі з використанням віртуального навчального середовища викладач має брати активну опосередковану участь. Зручним інструментом тут є відеолекція - дидактично продумані навчальні відеоролики. Також в режимі демонстрації екрану можна записати показ слайдів.

Іншими важливими інструментами є електронна пошта, форуми, соціальні мережі, месенджери Viber, Facebook, Instagram, WhatsApp, Telegram, тематичний контент Youtube, інфографіка, аудіо-книги або підкасти, інтерв'ю з фахівцями; Youtube-канали викладачів; блоги викладачів та ін. [4, с.17].

Дистанційне навчання як основа безперервної освіти націлене на оволодіння студентами навичок самостійної освітньої роботи, на формування у них ключових компетенцій. В нових умовах карантинних обмежень необхідно забезпечити високу ефективність його проведення, з урахуванням наявного досвіду і з використанням усіх чималих доступних можливостей.

Література:

1. Лист МОН України №1/9-154 від 11.03.2020р. “Про карантин”.- URL: https://mon.gov.ua/storage/app/media/news/2020/03/11/1_9-154.pdf.
2. Москаленко Ю. Дистанционное образование в Украине: технические проблемы оказались не самым большим вызовом / Новостной веб-сайт ZN.UA.Official, 15 апреля, 2020.- URL: https://zn.ua/UKRAINE/distancionnoe-obrazovanie-v-ukraine-tehnicheskie-problemy-okazalis-ne-samym-bolshim-vyzovom-351303_.html.
3. Совсун И. Шесть проблем высшего образования, которые выявил карантин / Освіта UA 25.06.2020.- URL: <https://ru.osvita.ua/vnz/74767>.
4. Кухаренко В.М., Бондаренко В.В. Екстрене дистанційне навчання в Україні: Монографія / За ред. В.М. Кухаренка, В.В.Бондаренка – Харків: Міська друкарня, 2020. – 409с.